

4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. – К. : Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
5. Медицина дитинства / Акоюн Г. Р., Антипкін Ю. Г., Берзін В. І. та ін.; за ред. П.С.Мощича; Навч. посібник: у 4 т. – К. : Здоров'я. – 1994. – Т.І. – 704 с.
6. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О.Л.Кононко, З.П.Плохій, А.М.Гончаренко [та ін.]. – К. : Світич – 2009. – 208 с.
7. Методология истории: Учебное пособие для студентов вузов / Гуманитар.-экономич. Негос. Ин-т Респ. Беларусь; Белорус. ветвь Асоц. «История и компьютер»; А.Н.Нечухрин, В.Н.Сидорцов, О.М.Шутова и др./ Под ред. А.Н.Алпеева и др. – Мн. : НТОО «ТетраСистемс». – 1996. – 240 с.
8. Міжвідомча інструкція про організацію роботи та комплектацію дошкільних виховних закладів компенсуючого типу // Дошкільне виховання. – 1994. – № 12. – С. 4 - 7.
9. Положення про дошкільний виховний заклад України // Дошкільне виховання. – 1993. – № 11. – С.4-6.
10. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : «Академвидав», 2004. – 456 с. (Альма-матер).
11. Сурмін Ю.П. Майстерня вченого: Підручник для науковця. – К. : Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення – менеджмент освіти в Україні». – 2006. – 302 с.

Анотація

У статті обґрунтовано типологізацію дошкільних навчальних закладів у системі освіти України у період другої половини XX ст. початку XXI ст. на основі історико-типологічного методу та прикладі дошкільних виховних закладів в системі освіти України

Аннотация

В статье обоснована типологизация дошкольных учебных заведений в системе образования Украины в период второй половины XX в. начала XXI века на основе историко-типологического метода и примере

Summary

In article the tipologization of preschool educational institutions in an education system of Ukraine in the period of the second half of the XX century of the beginning of the XXI century on the basis of a historical and typological method on the example of preschool educational institutions in an education system of Ukraine is proved

Ключові слова: типологізація, модель типу, модель дошкільного навчального закладу; модель дошкільного виховного закладу

Ключевые слова: типологизация, модель типа, модель дошкольного учебного учреждения; модель дошкольного воспитательного учреждения.

Key words: Tipologization, type model, model of preschool educational institution; model of preschool educational institution.

Подано до редакції 20.08.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Острянською О.А.

УДК 372.894:070(477.87)

© 2013

Ковач А.Й.

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ШКІЛЬНОЇ ІСТОРІЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРЕСІ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСІ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Наше минуле включає значний ідейний, ціннісний, світоглядний потенціал, здатний відкривати широкі можливості соціалізації школяра, зокрема, формування його громадянської позиції, орієнтування у складних процесах сьогодення і вироблення адекватних потребам індивіда засобів соціальної адаптації. Ці виховні і навчальні властивості історичної пам'яті суспільства, котра ні в якому разі не може формуватися спонтанно, реалізують шкільні курси історії. В наш час, коли відбувається радикальна трансформація українського суспільства, пов'язана з ринковими перетвореннями, соціальними зрушеннями та процесами глобалізації, покращення результативності передачі підростаючому поколінню історичних знань потребує нових підходів до вивчення і викладання історії, які б стимулювали школярів мислити критично, формувати самостійні судження і думки, застосовувати демократичні принципи у проявах своєї соціально значущої поведінки. Їх вироблення повинно ґрунтуватись на врахуванні і переосмисленні з позицій сучасності вже накопиченого досвіду шкільної історичної освіти. У цьому відношенні цікавою для вивчення є дидактика історії у Підкарпатській Русі (адміністративна назва сучасної Закарпатської області України в 1919-1938 рр.).

У міжвоєнний період, коли Закарпаття входило до складу Чехословацької Республіки, в краї уперше було створено належні умови для розвитку українського національного шкільництва. Завдяки демократизації системи освіти, розвивались та інтенсивно впроваджувались у практику педагогічні новації, а разом з ними були затребувані й спеціалізовані видання для обговорення актуальних проблем педагогіки – «Віночок», «Народна Школа», «Подкарпатська Русь», «Учитель», «Пчолка» тощо. При гострій нестачі українськомовних підручників і посібників педагогічна періодика стала своєрідним акумулятором і модератором тих новацій, які мали місце в освітній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... У другій половині 40-х – 80-х рр. XX ст. закарпатськими педагогічними часописами чехословацьких часів вчені користувались з великою обережністю, оскільки ця література трактувалась як буржуазна, ідеологічно чужа радянській владі. Однак протягом останніх десятиліть науковці отримали свободу у виборі першоджерел своїх досліджень та почали використовувати педагогічну пресу Підкарпатської Русі у вирішенні нагальних завдань історико-педагогічних та інших наукових студій. Фахові учительські видання стали об'єктом вивчення дослідників В.Габора, І.Добоша, М.Кухти, О.Пискач, В.Туряниці та ін. Вчені досліджували їх вивчаючи на Закарпатті українське національне відродження, журналістику 20-30-х рр. XX ст., виховний національний ідеал у шкільництві в чехословацький період, утвердження української літературної мови, організацію шкільної справи у міжвоєнний час тощо. Таким чином, наша розробка є продовженням вже існуючої пізнавальної тенденції.

Формулювання цілей статті... Мета цієї статті – на основі публікацій в педагогічній пресі Закарпаття у 1919-1938 рр. дослідити розв'язання проблем методики викладання шкільної історії, які перебували в полі зору вчителів краю.

Виклад основного матеріалу дослідження... Як і в сучасній Україні, вже в перші роки існування демократичної Чехословаччини розпочався болісний перегляд минулого її народу. У процес переосмислення Австро-Угорської імперської спадщини були включені й українці Підкарпатської Русі. Представникам освітянської інтелігенції після 1919 р. стало очевидним: навчати дітей історії краю так, як її навчали перед тим, далі вже не можна. Нові навчальні засади, навчальні плани, посібники та підручники для україномовних шкіл мали створити історичну концепцію, в якій би край не розглядався як невід'ємна складова угорської держави.

Бурхливе зростання суспільного інтересу до минулого спричинило полеміку у педагогічній пресі щодо цілей викладання історії у школах. Так, редакція дитячої газети «Віночок» в статті «Мадяре» в 1920 р. засобами історичної пропаганди представила угорську націю як безкультурну і висловила надію, що шкільна освіта в краї стане зброєю проти мадяризації [7, с. 88]. Такого роду невтішні публікації, спрямовані на розпалювання національної ворожнечі, в педагогічних виданнях з'являлись рідко, але додавали напруги у міжнаціональні відносини на шкільному рівні. Ба, якщо поміркувати ширше – вони відбивали загалом невисокий рівень політичної культури і брак толерантності принаймні серед деяких авторів та редакторів цих видань.

Конструктивно формулювати цілі шкільного навчання закликав у державній педагогічній газеті «Учитель» в 1922 р. педагог І.Крайник. У статті «Наука моральності» він висловив надію, що школа у Підкарпатській Русі не стане руйнівною, а буде осередком моральної і правової культури. Значну роль у цьому відношенні вчитель покладав на шкільні уроки історії. І.Крайник вважав, що історичний матеріал повинен представити учням основи морального життя в громаді, прищепити їм «послушання приписамъ и законамъ», почуття приятельства, довіри, рівності, солідарності, милосердя, доброчинності, жертвовності, підготувати до праці, поваги рішень більшості, охорони громадського маєтку [5, с. 133]. Як бачимо, приклади толерантності і фобій, демократизму і нетерпимості сусідствували на сторінках педагогічної преси в один і той самий час, відбиваючи непростий процес імплементації в суспільну свідомість демократичних цінностей, що складало офіційний політичний курс чехословацької держави.

У фахових учительських виданнях розглядались й проблеми патріотичного виховання учнів. Вчитель Ф.Агій у статті «Патріотичне виховання через історію і співи», опублікованій у тій самій газеті у 1923 р., висловив думку, що уроки історії в Підкарпатській Русі мають стати основним засобом виховання русинів-патріотів свого народу. Ф.Агій не вірив у об'єктивність історичного знання, але вважав, що відомий нам історичний матеріал найбільш придатний у справі патріотичного виховання молоді, бо минуле у нашій уяві представлене ідеалізовано: все погане в історичній пам'яті відступає «перед золотими ареолами героїзму, самопожертвова́ння для отечества и свого народа» [1, с. 123].

Особливою емоційністю на сторінках газети «Учитель» вирізняється публікація вчителя А.Ворона «До реформи шкільного навчання історії», написана під впливом чеськомовного видання книги Г.Дж. Уеллса «Історія світу». У своїй статті він закликав педагогів краю відмовитись від національного забарвлення історичного матеріалу, припинити штучну підтримку національної нетерпимості, однобічного тлумачення історичних подій, рекомендував замінити їх правдою і любов'ю [3, с. 133].

Дописувач вдався до наведення паралелей щодо вивчення історії в школах Закарпаття за угорських часів та в сучасний йому чехословацький період і констатував, що за обох держав у школах над усе ставили ту націю, в навчальному закладі якої проходив навчальний процес. А.Ворон згадав шкільні уроки історії в дуалістичній Угорщині, коли навчали, що настільки чесних, гарних і мудрих людей, як угорці, у світі більше немає. Він зауважив, що в угорських школах про Я.Жижку говорили як про розбійника, а про Я.Гуса – як про кровавого еретика. Чехи почали їх величати як героїв, вождів народу, символів чесності і правди. Та попри те, що Чехословаччина була демократичною державою, у чехословацьких школах один народ й далі звеличувався, тоді як інші – принижувались, і через це, констатував учитель, діти продовжували закінчувати навчальні заклади не знаючи справжнього минулого своєї держави і світу.

Історія повинна бути правдивою. На думку А.Ворона, такою вона могла стати лише за умови, коли б у школах навчали тим подіям минулого, які сприяли розвитку культури і людської цивілізації. Вивчення династій з їх неуклами, а також воєн, продовжував учитель, ускладнює сприйняття учнями історичного матеріалу, поширює неправду та розпалює національну ворожнечу. Автор статті не закликав приховувати від дітей події, які, на його думку, гальмували розвиток людства, проте рекомендував розповідати про них таким чином, щоб показати масштаби шкоди, яку вони несли [3, с. 134].

Ідеї про запровадження у шкільну практику вивчення історії культури світу з одночасною відмовою від національної та політичної історії у фахових учительських періодичних виданнях не користувались підтримкою інших педагогів. Так, у статті М.Божук «Історія і географія в школі» у газеті «Учитель» в 1932 р. міститься заклик зберегти національне забарвлення історії, з одночасними міркуваннями про те, як побудувати зміст шкільної історичної дисципліни на позитивному історичному матеріалі. Аби цього досягти, авторка радила сфокусувати вивчення минулого на народних рухах [2, с. 66]. Вона вважала, що подібна історична інформація містить багато позитивних прикладів для наслідування, демонструє народну згоду та прагнення до освіти і кращого життя. Аби покращити запам'ятовування історичних подій педагог рекомендувала в опануванні шкільного курсу історії посилити емоційну складову через залучення дітей до участі в ювілейних святах, екскурсіях в музеї, переглядах театральних вистав, фільмів на історичну тематику тощо [2, с. 65].

На сторінках педагогічної преси публікувались й статті педагогів-русофілів, які не підтримували українізацію змісту шкільної історичної освіти Закарпаття і виступали за культурну єдність населення Підкарпатської Русі з російським народом. Наприклад, педагог русофільського напрямку М.Калинов у газеті Вчительського товариства Підкарпатської Русі «Народна Школа» у 1938р. закликав побудувати зміст курсів шкільної історії на матеріалі про славних історичних діячів краю у сфері культури, зокрема А.І.Добрянського, О.В.Духновича, О.І.Павловича, І.І.Раковського, Ю.І.Ставровського-Попрадова тощо, а також «выдающихся сыновъ нашего народа», які працювали на благо не тільки місцевих жителів, але й «всего русского народа» – М.А.Балудянського, Ю.І.Гуци-Венеліна, В.Г.Кукольника, І.С.Орлая та ін. [6, с. 3].

В педагогічній періодиці вчителі обговорювали питання методів навчання історії. З-поміж статей цієї спрямованості однією з перших була публікація вчителя Л.Гайдукевича «Моральне виховання», в якій педагог висловив поради щодо методів навчання окремих історичних тем. Так, розповідаючи учням історію воєн, учитель рекомендував проводити паралелі із сучасністю і обговорювати з вихованцями моральні біди їхнього народу [4, с. 84].

Найбільшу увагу у своїй статті Л.Гайдукевич приділив методу драматизації, який радив застосовувати при вивченні окремих історичних проблем [4, с. 84]. Ідеальним зразком драматизації педагог вважав приклад вистави про панщину в Чехії, яку він мав можливість бачити, і яка, на його думку, найкраще зв'язала минуле із сьогоденням. Під час постановки на сцені з однієї сторони були діти, які виконували роль трудящих жителів села, а з іншої – морально зuboжілого дворянства. Через неволю, що обтяжувала усіх селян, розпочався бунт: деякі кріпаки побили панського наставника. Коротка свобода для селян закінчилась знову долею – в'язницею. Далі імпровізатор критикував радикалів і вказував на те, що сила народу не в його чисельності, а в культурному розвитку й національній свідомості. На думку Л.Гайдукевича, у всій цій історії провідною ниткою морального виховання є приказка: «Своє люби, чуже честуй» [4, с. 85]. Покликанням драматизації він вважав таку постановку, в якій учні самостійно могли зрозуміти її головну ідею.

Чеський педагог Л.Вавра у 1932 р. на сторінках газети «Учитель» в конспективному варіанті зробив огляд відомих йому способів викладання, які рекомендував використовувати в залежності від змісту навчального матеріалу. Зокрема, для характеристики визначної події та її історичного значення він радив застосовувати метод розповіді. У випадку, коли учень може самостійно вивчити тему уроку за допомогою підручника або іншої навчальної книги – метод самонавчання. З метою покращення опанування учнями історичних знань Л.Вавра пропонував учителям вдаватися до методу проекції історичного матеріалу, що ефективний, коли учні мають можливість у змісті навчальної книги відстежити розвиток певного історичного явища. Більш детально педагог зупинився на батавійському методі, що вимагає від педагога дотримання складнішого алгоритму дій. Згідно цьому методу, на початку уроку вчитель повинен обговорити з дітьми невідомі їм думки, з якими вони зіткнуться при самостійному вивченні нової теми. Далі учні опрацьовують історичний матеріал по підручнику. У випадку потреби метод допускає пояснення всієї теми окремим вихованцям. Щодо решти учнів класу – після півгодинної самостійної роботи дітей із книгою учитель має розібрати з ними усі питання уроку, з метою попередження хибних висновків про історичне минуле. Як один із методів навчання Л.Вавра виділив дальтонський метод, що розрахований на цілкове самостійне вивчення дітьми навчального матеріалу у допоміжній бібліотеці. Проте автор не радив учителям його використовувати [15, с. 208].

У 20–30-х рр. XX ст. педагоги краю отримали більше свободи у методичному забезпеченні навчального процесу. В умовах відсутності підручників, підготовлених згідно оновлених навчальних основ, педагоги-історики приступили до збору історичного матеріалу і написання власних навчальних книг. З появою нової навчальної

літератури у фаховій учительській періодиці розпочалось і її обговорення через рецензії та примітки до цих праць.

Одна із перших рецензій для учительської періодики була підготовлена у 1922 р. вчителькою М.Фотул. Рецензія стосувалась перевидання підручника В.Феделеш «Історія Підкарпатської Русі», написаного для горожанських шкіл краю з угорською мовою навчання. Передусім рецензентка звертала увагу на неможливість вчителя за цією книгою підготуватись до уроку, слабкий зв'язок між структурними підрозділами книги, недостатню глибину викладу матеріалу з історії русинів, неточність окремих історичних дат [14, с. 133], що вплинуло на придатність підручника у громадянському вихованні дітей. Особливе значення М.Фотул надала інтерпретації В.Феделеш подій входження Закарпаття до складу Чехословаччини. Так, у підручнику йшлося, що в ході Тріанонської мирної конференції землі Підкарпатської Русі були відірвані від Угорщини і приєднані до новоутвореної Чехословаччини. На думку М.Фотул, ця інформація суперечила історичній правді, оскільки населення краю добровільно увійшло до складу Чехословацької Республіки [14, с. 134]. Таким чином, М.Фотул не рекомендувала використовувати рецензований підручник в горожанських школах. Зауважимо, що того року, у зв'язку із невтішною рецензією, ця книга не пройшла державну експертизу в міністерстві шкіл і народної освіти.

На сторінках часопису «Подкарпатска Русь», який був присвячений пізнанню рідного краю, в середині 1920-х рр. рецензувався двохтомний посібник О.Іванча з історії світу для нижчих класів середніх шкіл. Рецензент проаналізував його на предмет зрозумілості змісту книги віковою категорією дітей, для яких вона була написана, представлення в ньому оцінок про історичні події різних авторів, відповідності назв розділів їхньому тексту, графічного оформлення, а також наявності змістових та друкарських недоліків. З цих питань він висловив зауваження. Також рецензент привітав появу цієї навчальної книги [10, с. 133], завдяки якій учителям-історикам в школах з українською мовою навчання не доведеться використовувати чеські підручники і рекомендував для уникнення помилок в майбутньому, перед публікацією такого виду робіт давати їх на редагування хоча би двом фахівцям [10, с. 135]. Як показала практика, О.Іванчо не прислухався до цієї поради [11, с. 189].

Позитивним відгуком про посібник з історії вирізнялася рецензія на працю М.Григаші «Історія Чехословацької Республіки», опублікована в молодіжній газеті «Пчолка» у 1931 р. В рецензії схвально оцінена обережність М.Григаші у висвітленні дискусійних питань, належна деталізація історичної інформації про національні рухи і національну боротьбу, а також поєднання в тексті книги історичних фактів, дат та імен із переказами, що, на думку рецензента, дітям полегшувало сприйняття навчального матеріалу. Автор рецензії настільки захопився змістом посібника, що застерігав інших фахівців від різного виду критики [12, с. 151].

У 1932 р. в газеті «Учитель» вийшли примітки на посібник М.Кондратовича «Історія Підкарпатської Русі для народу». Посібник критикувався за надмірну деталізацію окремих історичних подій, клерикалізацію минулого [9, с. 67] та систематизацію навчального матеріалу без спеціальної методики, у зв'язку з чим, на думку автора приміток, книга важко сприймалась дітьми. Оглядач не рекомендував учням народних шкіл використовувати дану працю, хоча зауважив, що вона може бути корисна учителям при підготовці до уроків історії [9, с. 68].

Обговорення проблеми покращення методичного арсеналу учителя-історика не обмежувалось питанням підручникотворення. Наприклад, педагог К.Нищенко в газеті «Учитель» в 1932 р. обґрунтував доцільність створення на базі шкіл кабінетів-музеїв. На його думку, для більшості сільських жителів музеї великих міст є невідомими. Якщо при школах діятимуть місцеві музеї з експонатами з історії та культури села й околиці, кожен відвідувач, переглянувши старовинні речі, як у дзеркалі побачить себе, згадає минулі часи, оточуюча місцевість відразу стане йому ближчою та ріднішою. Саме тому, зауважував учитель, шкільний кабінет-музей був би не тільки корисним у навчальному процесі в школі, але й міг допомогти виховати народ і передусім молодь в пошані до історичних пам'яток, зробити людей свідомими себе і свого минулого. Водночас, шкільний музей зберіг би не одну річ, яка може бути безслідно втрачена [8, с. 175].

Висновки... В кожную епоху зі зміною умов існування суспільства по-своєму змінюється й розуміння минулого. Це впливає на цілі та зміст, методи й форми викладання шкільної історії. Після включення Закарпаття до складу Чехословаччини, в краї відбувся перелом в історичній дидактиці завдяки її звільненню від дріб'язкової державної ідеологічної опіки над процесами формування погляду на минуле. Українці отримали право вивчати історію на основі власної історичної правди. Нові реалії спричинили дискусії щодо покликання шкільної історичної освіти та місця історії серед інших шкільних дисциплін. Незадоволеність історичною ідентичністю, яка виховувалась у дуалістичній Угорщині, в демократичних умовах спонукала до вдосконалення методики навчання оновленої історичної дисципліни. На нашу думку, у перспективі доцільно продовжити вивчення цієї проблеми через залучення нових джерел (матеріалів архівного фонду реферату міністерства шкіл і народної освіти у м. Ужгороді, що в наш час зберігаються у Державному архіві Закарпатської області, підручників та посібників з історії, різного роду методичних брошур та книг, чеської учительської періодики тощо).

Література

1. Агій Ф. Патріотичне виховання через історію і співи / Федір Агій // Учитель. – 1923. – Число 5-6. – С.122-124.
2. Божук М. Історія і географія в школі / Миколая Божук // Учитель. – 1932. – Ч.2. – С.64-66.
3. Ворон А. До реформи школьного навчання історії / Андрій Ворон // Учитель. – 1930. – Ч.7-10. – С.133-139.

4. Гайдукевич Л. Моральне виховання / Лавро Гайдукевич // Учитель. – 1926. – Ч.4-6. – С.75-87.
5. Крайник І. Наука моральності // Учитель. – 1922. – Число 9. – С.130-135.
6. Калинов Н. Національне виховання в карпаторуській школі / Николай Калинов // Народная Школа. – 1938. – №9. – С.1-3.
7. Мадяре // Віночок. – 1920. – Ч.11-12. – С.87-88.
8. Нищененко К. Школьні кабінети-музеї / Корній Нищененко // Учитель. – 1932. – Ч.5-6. – С.173-176.
9. Примітки на Історію Кондратовича // Учитель. – 1932. – Ч.2. – С.67-68.
10. Рецензія на кн.: Іванчов А. Всесвітня історія для нижчих клас середніх шкіл том I. Історія старинного і середнього віка до кінця XII століття. – Ужгород: Уніо, 1925. – 139 с. // Подкарпатська Русь. – 1925. – Ч.5. – С.133-135.
11. Рецензія на кн.: Іванчов А. Всесвітня історія для нижчих клас середніх шкіл. Том II. Історія од кінця XII. століття до нинішніх часів. – Ужгород: Уніо, 1926. – 132 с. // Подкарпатська Русь. – 1926. – Ч.5. – С.188-192.
12. Рецензія на кн.: Михайло Григацій: Історія Чеськословенської Республіки для уживання в I-II. кл. реальн. гимн. Подк. Руси // Пчолка. – 1931. – Ч.6. – С.151.
13. Тромбала І. Думки о наукованю історії / Иван Тромбала // Учитель. – 1931. – Ч.9. – С.190-192.
14. Фотул М. Рецензія на кн.: Vera Fedeles: "Podkárpatyská Rusz története a legrégibb időktől a mai napig". – Csehszlovákia története a XIV. Századig / Меланія Фотул // Учитель. – 1923. – Число 5-6. – С.132-137.
15. Vávra L. O metodáh dějepisného vyučování / Linhard Vávra // Учитель. – 1932. – Ч.5-6. – С.207-209.

Анотація

У статті висвітлено погляди вчителів краю на цілі та зміст шкільної історичної освіти, методи і форми діяльності педагогів у цьому напрямі. Розкрито відображення проблем методики викладання шкільної історії на сторінках педагогічної періодики Підкарпатської Русі (1919-1938 рр.).

Аннотация

В статье освещены взгляды учителей края на цели и содержание школьного исторического образования, методы и формы деятельности педагогов в этом направлении. Раскрыто отражение проблем методики преподавания школьной истории на страницах педагогической периодики Подкарпатской Руси (1919-1938 гг.).

Summary

The article also covers opinion of teachers of the region on purposes and content of school history education, methods and forms of pedagogical performance. In this article author showed aspects of methodology of teaching history of schools, which were described in periodical publications of Subcarpathian Rus since 1919 till 1938.

Ключові слова: громадянське виховання, зміст освіти, методика викладання історії, педагогічна преса.

Ключевые слова: гражданское воспитание, содержание образования, методика преподавания истории, педагогическая пресса.

Key words: civil education, content of education, methods of teaching history, pedagogical printed press.

Подано до редакції 12.09.13.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф.Старостою В.І.

УДК 37.035

© 2013

Панішева О.В.

ІДЕЯ ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЧНІВ У ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ XVII - XX СТ.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Ефективність сучасної освіти в період розробки нових підходів до технології навчання залежить від наскрізного взаємозв'язку навиків сучасності та знань минулого. Врахування індивідуальних особливостей учнів, особистісно зорієнтований та диференційований підходи, профільне навчання – ці ідеї притаманні не лише сучасній освіті. Їх витоки можна знайти у творах класиків педагогіки. Сьогодні ми усвідомлюємо, як глибоко і масштабно мислили педагоги минулого та враховуємо їхню творчу спадщину для обґрунтування сучасних інновацій в освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Технологія особистісно-зорієнтованого навчання, його сутність та історія виникнення є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних педагогів, серед яких Г. Селевко, І. Якиманська, І. Підласий, О. Пехота та ін.

Формулювання цілей статті... Мета статті – прослідкувати генезу думки про врахування індивідуальних особливостей учнів, узагальнити висловлення видатних педагогів минулого та, порівнявши їх з реаліями сучасності, обґрунтувати використання особистісно зорієнтованого та диференційованого підходів у сучасній школі.

Виклад основного матеріалу дослідження... Проаналізувавши першоджерела, помічаємо, що багато українських та зарубіжних педагогів і філософів висловлювали думки про необхідність усебічного врахування індивідуальних особливостей учнів. Серед них є представники античної науки (Сократ, Платон, Аристотель, Демокрит, Проктор), науки Середньовіччя, які „залишили сучасній педагогіці цінний спадок, однією зі складових